

Detalj ukrasa na leđima ženskoga zimskog kaputa ćurdije, podravska Baranja

IZ SADRŽAJA:

Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata iz Mađarske u Vlašićima na otoku Pagu str. 2.

Santovačka Hrvatska samouprava o prošlogodišnjem radu i planovima za 2005. str. 5.

Aktivnosti Hrvatske manjinske samouprave u Harkanju str. 7.

Svećenik Ladislav Ronta str. 8.

Veleposlanik mira str. 9.

Prestaje li zvoniti školsko zvono u Sumartonu? str. 10.

Književna tribina o Cvijeti Zuzorić str. 12.

Virtuozna premijera „Razočaranja“ str. 13.

Radovi naših učenika str. 15.

Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata iz Mađarske u Vlašićima na otoku Pagu

Radovi obnove i rekonstrukcije Centra završeni su 28. ožujka 2005. godine, a tehnička primopredaja objekta obavljena je 30. i 31. ožujka 2005. godine. Ovom malom fotoreportažom na stranicama našeg Hrvatskog glasnika želimo vam pokazati u kakvom je stanju objekt bio prije obnove, a kakav je sada kada već očekuje svoje prve goste. Nadajući se da će i među čitateljima našega lista biti nemalo onih koji će sa zadovoljstvom koristiti usluge „Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske“ u Vlašićima na otoku Pagu.

Centar prije obnove...

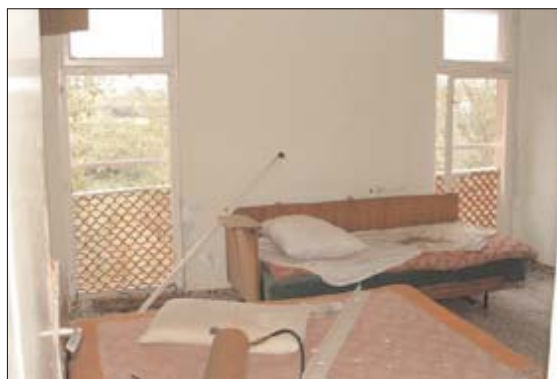
Ulazni dio Centra

Zgrada Centra

Detalj zgrade Centra

Dvokrevetna soba Centra

Velika višenamjenska dvorana Centra

Centar poslije obnove...

Završni čin tehničke primopredaje

Na fotografiji s lijeva: Viola Cerfelj-Jagodić, predstavnica Nadzornog tijela Mursa Kít-a, Károly Kramlik, voditelj građevinskih poslova Nógrádtrade Plus Kít-a, Ilona Császár Gábrriel, direktorica izvođača Nógrádtrade Plus Kít-a, Antal Heizer, predsjednik Ureda za nacionalne i etničke manjine, Györgyi Tordai-Farkas, organizatorica priredaba MOL-a, dr. Mijo Karagić, predsjednik Hrvatske državne samouprave, Martin Išpanović, pročelnik Ureda za nacionalne i etničke manjine, Stipan Karagić, zamjenik predsjednika Hrvatske državne samouprave, Ladislav Čujaš, ravnatelj Centra, Denis Mohorović, regionalni predstavnik MOL-a

Velika višenamjenska dvorana Centra

Blagovaonica

Jedan od apartmana

(Nastavak na 4. str.)

Dvokrevetne sobe Centra

Ulazni dio Centra

Zgrada Centra i detalj sela

Turnusi i cjenik Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata iz Mađarske, za 2005. godinu

I.	II.	III.
22. V. – 31. V. 31. V. – 08. VI. 08. VI. – 16. VI. 10. IX. – 18. IX. 18. IX. – 26. IX.	16. VI. – 24. VI. 24. VI. – 01. VII. 01. VII. – 09. VII. 09. VII. – 17. VII. 18. VIII. – 26. VIII. 26. VIII. – 02. IX. 02. IX. – 10. IX.	17. VII. – 25. VII. 25. VII. – 02. VIII. 02. VIII. – 10. VIII. 10. VIII. – 18. VIII.
Đaci i pratitelji: (za 10 đaka 1 pratitelj)		
30.400 Ft/osoba (8 noći x 3800)	33.440 Ft/osoba (8 noći x 4180)	36.800 Ft/osoba (8 noći x 4600)
Odrasli:		
32.800 Ft/osoba (8 noći x 4100)	36.000 Ft/osoba (8 noći x 4500)	40.000 Ft/osoba (8 noći x 5000)

Izvan sezone, 10. V. – 22. V. i VIII. 18. – 28. XII.:

– đacima i pratiteljima: 3600 Ft/osoba/dan
– odraslima: 3900 Ft/osoba/dan

10. V. – 22. V. i 18. VIII. – 28. XII.:

– samo za noćenje: 2300 Ft/osoba/dan
– noćenje s doručkom: 2600 Ft/osoba/dan

Cijene sadrže dnevno tri obroka (doručak, objed, večera). Smještaj u dvoposteljnim te u sobama s dvije postelje i jednom dodatnom posteljom, s predsobljem i kupaonicom sa zahodom. (Cijene ne sadrže turističku pristojbu!)

Za vrijeme izbivanja iz doma svatko se sam brine o osiguranju.

Od priopćene cijene prijavljenik treba platiti predujam: izvan 30 dana prije početka korištenja Središtem 20% cijene, 30 dana prije putovanja 100% cijene. Primamo samo pismene prijave na ovu e-mail adresu:

hrsamouprava@chello.hu

ili na telefaks: 06-93-383-707.

Prijavljenicima u roku tri dana nakon primitka prijave šaljemo potvrdu. Zauzimanje mjesta konačno je tek onda ako prijavljenik u roku pet dana nakon primitka potvrde uplati 20%, odnosno 100% cijene.

Prijave uzimamo u obzir po redoslijedu pristizanja.

Deset godina manjinskog samoupravljanja

Santovačka Hrvatska samouprava o prošlogodišnjem radu i planovima za 2005.

Santovačka Hrvatska samouprava ove godine obilježava desetu obljetnicu svoga postojanja, nakon što je – temeljem prvih izbora za manjinske samouprave u studenom 1994. – 5. siječnja 1995. održala svoju osnivačku sjednicu.

Kao jedna od najvažnijih naših ustanova u Santovu, Hrvatska je samouprava u proteklih deset godina bila pokretačem kulturnoga života mjesne hrvatske manjine, priređivanjem niza kulturno-prosvjetnih i inih sadržaja. Organizirala je folklorne susrete (među njima Županijski narodnosni festival za djecu i mladež, Susret zbratimljenih naselja i KUD-ova), kazališne predstave (više puta godišnje gostovanja Hrvatskoga kazališta iz Pečuha), predstavljajući naših najnovijih književnih izdanja (Ivan Petreš, Mišo Jelić), izložbe (najvažnija izložba Santovačke šokačke nošnje u suorganizaciji s Pečuškim muzejom), organizirala ili podupirala velik broj gostovanja santovačkih učenika, mladeži, crkvenoga pjevačkog zbora na raznim smotrama i natjecanjima. Osim toga podupirala je mjesne hrvatske zajednice, ustanove i udruge, te dodjeljivala stipendije srednjoškolicima i studentima. Od početaka zastupajući prava i interese mjesne hrvatske manjine, sudjelovala je u donošenju odluka mjesne samouprave u svim pitanjima koja su se ticala hrvatske manjine u Santovu. Posebno u svezi s hrvatskom školom, dajući suglasnost pri izboru ravnatelja, donošenja i izmjene pedagoškoga programa i osnivačke povelje. Zalagala se za rješavanje problema oko financiranja hrvatske škole, podržavši poticaj o njezinoj predaji na održavanje Hrvatskoj državnoj samoupravi, pridonijevši izgradnji kulturne autonomije.

Na jednoj od prvih sjednica zastupničko je vijeće Sviječnicu (2. veljače) proglasilo mjesnim blagdanom hrvatske manjine, koji se obilježava priređivanjem tradicionalnoga šokačkog Marindanskog bala. Uspostavljena je i suradnja s jednim prijateljskim naseljem u Hrvatskoj, koja je 3. veljače 1996. u Santovu i službeno potvrđena okvirnim ugovorom o zbratimljenju santovačke Hrvatske samouprave i Općine Petrijevci, posebno na polju kulture, školstva i vjerskog života. Za ovih deset godina upriličeno je niz uzajamnih posjeta i gostovanja radi boljeg upoznavanja dvaju naselja i njihovih žitelja. Tradicionalnim je postalo gostovanje Santovaca na Petrijevačkim žetvenim svečanostima, te predstavljanje Hrvatske kulturno-umjetničke udruge „Nikola Šubić Zrinski“ s cjelovečernjim kulturnim programom u Santovu. Prije tričetiri godine suradnja je proširena na Bački Breg, a zatim i Bački Monoštor čije kulturno-umjetničke skupine sudjeluju na Susretu zbratimljenih naselja i KUD-ova u Santovu.

U proteklih deset godina u organizaciji ili potporom Hrvatske samouprave održano je još niz kulturnih sadržaja: ugošćenjem kulturnih društava i tamburaša iz matične domovine, više nastupa folklorne skupine, crkvenoga pjevačkog zbora u Bačkoj, ali i šire u Mađarskoj te Hrvatskoj. Prije nešto više od godinu dana uz potporu Hrvatske samouprave u Hrvatskoj je školi pokrenut i tamburaški kružok.

Najveća lanjska priredba održana je 3. travnja u Santovu, kada je u suorganizaciji s Hrvatskom samoupravom Zuglóa, u Hrvatskoj osnovnoj školi upriličen spomen-dan istaknutih Santovaca: učitelja Stjepana Velina, prvog ravnatelja i uteme-

ljitelja hrvatske škole, marnog istraživača naše prošlosti te dr. Miše Jelića, istaknutoga kulturnog djelatnika i hrvatskog rodoljuba. Već po višegodišnjoj tradiciji i prošle je godine organiziran Marindanski bal, gostovanje Hrvatskoga kazališta iz Pečuha, hodočašće u Aljmaš Gospi od Utočišta, a usto novčano su podupirani crkveni pjevački zbor, hrvatska škola, vrtić i učenički dom. Dodijeljena je i jednokratna stipendija našim srednjoškolicima i studentima. Sve je to ostvareno skromnim proračunskim sredstvima, i uz potporu Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine te Hrvatske državne samouprave.

Na nedavno održanoj prvoj ovogodišnjoj sjednici Zastupničko je vijeće prihvatilo izvješće o izvršenju proračuna za 2004. godinu, te o planu rada i proračunu za 2005. Početkom godine organizirano je gostovanje Pečuškoga hrvatskog kazališta s dječjom predstavom Čarobna frulica, zatim Marindanski šokački bal, i put na veliko prelo u Baji. Prema tome Hrvatska će samouprava i ove godine prirediti već tradicionalna okupljanja. U planu je predstavljanje sabranih djela Antuna Karagića pod naslovom „Kazališni komadi i novele“ u okviru književne večeri i uz pozivanje priređivača Đure Frankovića, zatim Susret hrvatskih zbratimljenih naselja i KUD-ova, gostovanje Hrvatske škole s prigodnim programom u Petrijevcima, ugošćenje jednoga KUD-a ili crkvenoga zbora iz Hrvatske i nastupi crkvenoga pjevačkog zbora na Judu, u Kačmaru i Dušniku. Hrvatska će samouprava prema proračunu za 2005. gospodariti s 963 tisuće forinta. Za djelovanje, priredbe i programe izdvojeno je 450 tisuća, koliko je predviđeno i za potporu hrvatskih zajednica, udruga, ustanova. Jedan dio raspisat će se i putem natječaja, koji će biti otvoren i za zajednice i pojedince radi unapređenja kulturnog života hrvatske zajednice.

Prema odluci zastupničkog vijeća, tijekom travnja održat će se i javno saslušanje na kojem će biti podneseno izvješće o radu samouprave u prošloj godini, te planovi i programi za ovu godinu, a biračima se otvara mogućnost da kažu svoje primjedbe i prijedloge.

S. B.

Foto: G. Tölgyesi

Članovi zastupničkih vijeća Hrvatske samouprave Santova i Općine Petrijevci

Segedinska Hrvatska manjinska samouprava

Segedin je u 17. i 18. stoljeću, uz Pečuh i Baju, bio mađarski grad s najbrojnijim hrvatskim pučanstvom, premda se iz toga doba ne smije zaboraviti ni Subotica, koja je tada bila u sastavu Mađarskoga Kraljevstva. Potom je koncem 18. stoljeća ukinuta propovijed na hrvatskom jeziku u Župnoj crkvi svetog Demetra, te je ukinuta i nastava na hrvatskom (dalmatinskom) jeziku, što je bio konačan znak da su segedinski Hrvati asimilirani. U 20. stoljeću su se Hrvatima izjašnjavali obično doseljenici iz mađarskih šokačkih ili bunjevačkih naselja, pa se primjerice po popisu pučanstva iz 1991. Hrvatima izjasnilo 19 osoba.

Raspad Jugoslavije doveo je do useljavanja velikoga broja vojvođanskih Mađara, ali i Hrvata te je na posljednjim izborima za županijska i gradska vijeća nastala i Hrvatska manjinska samouprava u Segedinu.

Budući da između nekadašnjih i sadašnjih hrvatskih stanovnika grada nema neprekinutosti, te da je Segedin izoliran od ostalih mađarskih naselja s hrvatskim pučanstvom, to se segedinska Hrvatska manjinska samouprava već od svoga nastanka suočila s brojnim poteškoćama. Naime, njima je dijelom nova mađarska sredina u koju su se trajno naselili, ali isto tako im je razmjerno nepoznat i manjinski život u Republici Mađarskoj. Skupina zanesenjaka je pokrenula ovu samoupravu i imaju brojne planove, ali će im za to biti potrebna i potpora od mjesne, ali i od Državne samouprave.

U nakani da se upoznam s radom segedinske Hrvatske manjinske samouprave, ali i da čitateljstvo našega tjednika te svekoliku mađarsku javnost upoznam s nastankom ove udruge, nedavno sam se susreo s pet zastupnika ove zajednice. Predsjednik *Dušan Marjanović*, dopredsjednik *Saša Žuvela*, te *Vladimir Đurović*, *Eugen Hitri* i *Ljudevit Ivanković* primili su me u sjedištu Samouprave u zdanju u ulici Gyertyamos broj 6, koja se nalazi gotovo u središtu grada, u blizini Pedagoškoga fakulteta. Ambiciozni ljudi srednjih godina govorili su gotovo u jedan glas, pa umjesto citiranja pojedinih rečenica, iznosim sažetak našega razgovora.

Hrvatska manjinska samouprava nastala je kao rezultat njihova međusobnog dogovora, radi povezivanja i okupljanja Hrvata u Segedinu, očuvanja materinske riječi, uzgoja hrvatske kulture te predstavljanje Hrvata ne samo Segedincima već i

većinskomu mađarskom narodu. Segedinska samouprava dosad je bila poprilično izolirana budući da do prije mjesec dana nije imala sjedište (ostale manjinske samouprave smještene su u Domu manjina), a kako je tek nedavno osnovana, često ih se zaboravlja pozvati na neke manjinske i ine priredbe. No, polako su se izborili za to da se sada već o njima zna u gradskim sredinama i među drugim manjinama.

Znatan dio svoga rada financirali su vlastitim sredstvima, a sada kada se i službeno usele u prostorije, napokon će početi i konkretan rad. Dosad su organizirali buše u Segedinu te projekciju filmova. Kako je počeo rat na mom otoku, Predstava Hamleta u Mrduši Donjoj i Vukovar se vraća kući te fotoizložbu. Nedavno su kupili televizor, i uskoro se priključiti satelitskom antenom na program Hrvatske radio-televizije, pa će svoja vrata na jesen otvoriti studentima, u prvom redu Pedagoškoga fakulteta, ali i ostalim namjericima. Planiraju ponuditi poduku iz hrvatskoga jezika, organizirati dolazak folklornih društava iz Hrvatske, te ponuditi još neke programe kako bi povezali onih 207 osoba, koji su se, kako kaže predsjednik Marjanović, izjasnili Hrvatima, a koji još ne sudjeluju u radu Samouprave. Radi upoznavanja sugrađana s radom Hrvatske samouprave gospodin Marjanović upravo radi web-stranice Samouprave, a taj će posao napraviti i drugim manjinama, dakako za protuusluge. U vrijeme moga posjeta upravo je predsjednik donio logo Hrvatske manjinske samouprave.

Dopredsjednik Žuvela ovih dana užurbano piše hrvatskim tiskovinama ne bi li one dostavile svoje novine i časopise, jer bi i to bio jedan od načina da se Hrvati zainteresiraju za događaje u matici, ali da se studenti zainteresiraju za Hrvatsku i hrvatski jezik. Izložba fotografija će biti jedan od načina da se segedinski Mađari privuku u Hrvatsku manjinsku samoupravu, jer će lijepo hrvatsko more mnoge podsjetiti na ovogodišnje ljeto.

Segedinska Hrvatska manjinska samouprava svakako se kani čvršće povezati s Hrvatskom državnom samoupravom, ali i s ostalim Hrvatskim manjinskim samoupravama radi razmjene programa i misli, ili barem upoznavanja i stvaranja prijateljskih odnosa. Kako bi se upoznali s Hrvatima u Mađarskoj, upravo se pretplaćuju na Hrvatski glasnik. Segedinski Hrvati su bez korijena u Mađarskoj, ali čvrsto odlučni da preko svoje još malodobne djece i svojim radom ove korijene ipak barem zasade.

Ladislav Heka

Aktivnosti Hrvatske manjinske samouprave u Harkanju

Hrvatska manjinska samouprava utemeljena u Harkanju na posljednjim izborima za mjesne organe vlasti i manjinske samouprave peteročlana je, a na njezinu su čelu predsjednica *Žuža Gregeš* i dopredsjednica *Đurđa Geošić*. Za našega nedavnog susreta u Harkanju *Đurđa* mi se ukratko osvrnula na aktivnosti tamošnje Hrvatske samouprave.

Žuža Gregeš, predsjednica harkanjske Hrvatske samouprave

Samouprava ima na raspolaganju državno zajamčenu svotu koje dobivaju sve manjinske samouprave, a ona iznosi 720 tisuća forinti godišnje i veliku moralnu potporu grada Harkanja za sve njihove djelatnosti i aktivnosti. Novčanu potporu od grada ne dobivaju. Bez obzira na to, očito je kako je Samouprava u proteklom razdoblju uspjela okupiti i aktivizirati tamošnje Hrvate i njihove prijatelje. Smatra se kako ondje ima stotinjak naših sunarodnjaka koji su u taj grad došli uglavnom iz raznih krajeva Baranjske županije i Podravine, a i šire. Utemeljenjem Hrvatske samouprave počelo je i njihovo okupljanje oko zajedničkih hrvatskih sadržaja. Osim što se u tamošnjoj osnovnoj školi predaje hrvatski jezik u satnici za materinski jezik, osamdesetak učenika pohađa nastavu hrvatskoga jezika, velik je broj osoba koje u slobodno vrijeme pokazuju želju i volju za učenjem našega jezika, i to zahvaljujući agitaciji predsjednice i dopredsjednice Hrvatske samouprave. One već godinama rade na terenu i ove lijepe aktivnosti Samouprave i ugled koji ona uživa u gradu plod su njihova dugogodišnjega ljudskog i pedagoškog, društvenog rada.

Svakog mjeseca u ovdašnjoj rimokatoličkoj crkvi imamo misu na hrvatskom jeziku koju drži svećenik *Ladislav Ronta*, kaže mi *Đurđa* te dodaje: mjesečno jedanput okupljamo se i na klupskim druženjima, uvijek uza zanimljivo predavanje i gosta. Tako nam je nedavno bio gost *Đuro Franković*. Početkom godine već tradicionalno obilježavamo blagdan Tri kralja, hrvatskom svetom misom i koncertom, bilo da je to lani bio KUD Pajo Kolarčić iz Osijeka, a ove godine naši Aljmašani. Prije nekih pola godine utemeljili smo Mješoviti pjevački zbor, s kojim rado putujemo tamo gdje nas pozovu i gdje imamo priliku za nastup. Tako smo nedavno sudjelovali u crkvi svete Elizabete u pečuškom Kertvarošu, susretu crkvenih zborova koji su pjevali korizmene pjesme, a sada se spremamo za nastup na susretu hrvatskih zborova koji će u *Đudu (Judu)*, na Sveto Trojstvo pjevati marijanske pjesme, bit će to 22. svibnja. Sredinom lipnja Zbor će sudjelovati u Martincima na Hrvatskom danu, a želimo s njim, kao i lani, ići na hodočašće. Zasada ima dvadeset članova, a prilikom svetih misa na hrvatskom jeziku na orguljama nas prati *Anica Posavac*. Zanimljivo je kako na ove svete mise redovito dolaze i Hrvati iz Salante i Šikloša, kaže mi *Đurđa*.

Ono što veoma vole harkanjski Hrvati to su upravo klupska zanimanja, žele da ih ima što češće jer to je prigoda za druženje i razgovor na materinskom jeziku. Raduju se i kada mogu organizirati gostovanje Hrvatskoga kazališta u Harkanju. Tako su 31. ožujka imali svetu misu na hrvatskom jeziku, a potom su vjernici skupa pogledali predstavu „Uskrsnuće“ nastalu na dramski tekst Rajmunda Kuparea.

Branka Pavić Blažetin

Harkanjski Mješoviti pjevački zbor

Svećenik Ladislav Ronta

Već dvije godine, na poticaj harkanjske Hrvatske samouprave, svećenik Ladislav Ronta, Hrvat rodом iz maloga podravskog naselja Križevaca, koji je na čelu harkanjske župe, drži svakoga posljednjeg petka u mjesecu svete mise na hrvatskom jeziku u harkanjskoj rimokatoličkoj crkvi. Ove mise postale su mjesto okupljanja tamošnjih Hrvata i njihovih prijatelja.

Velečasni, recite nam nešto o sebi?

Imam pod svojom nadležnošću tri župe i 17 sela. Tri župe, Harkanj koji nema filijalu, župu Kémes koja ima devet filijala s tri crkve, i Garé sa svojim filijalama. To se zapravo u pravom smislu riječi ne može pokriti. Svaki mjesec u nekom selu nešto ima. Imam jednog pomagača, učitelja koji je završio teologiju, ali nije se zaredio za svećenika, nego radi kao civil. On mi pomaže. On živi u Kémesu na župi, a po potrebi drži i liturgiju po pojedinim naseljima. Mijenjamo se; kada ja držim misu, on drži liturgiju... Ako ima problema, uvijek sam na licu mjesta, treba mnogo toga srediti, uvijek se nešto događa.

Gospodine Ronta, vi ste rodом iz Podravine?

Iz Križevaca. Zaredio sam se prije 32 godine, pet godina sam bio kapelan, 1979. došao sam u svoju prvu župu Breme tu sam ostao 14 godina, a potom sam iz Bremena otišao u Šelj, gdje sam ostao sedam godina, a evo sada sam već petu godinu ovdje u Harkanju.

Vi ste sretan čovjek, imali ste prilike za vrijeme svoga svećeničkoga službovanja biti blizu našim Hrvatima, i po potrebi i udovoljiti njihovim vjerskim zahtjevima?

Cijelo moje svećeničko doba bio sam negdje ovdje na ovim prostorima, Šikloš, Pečuh... ovdje u Harkanju se veoma dobro osjećam. Ovdje su i moji Hrvati s kojima jako dobro surađujem. Hvala bogu, sada već mjesečno jednom imamo i svetu misu na hrvatskom jeziku, imamo i svoj zbor, Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata, i hrvatski crkveni zbor koji na svetim misama pjeva hrvatske crkvene pjesme. Veoma se dobro osjećam ovdje. Pokušavamo se organizirati i živjeti svoje hrvatstvo.

Vi kao svećenik, kako vidim, svim svojim slobodnim vremenom i inače pokušavate se uključiti i sam kao Hrvat u život hrvatske zajednice u ovome gradu. Crkva tu nije nikakva prepreka?

Ne. Ne, hvala Bogu, svugdje gdje sam do sada bio uvijek sam imao pozitivna iskustva i svugdje je bilo naših ljudi, Hrvata. Od Egraga, Olasa, Bremena, Kašada. Ovdje moram reći kako znanje hrvatskog jezika nosim iz roditeljskog doma. Nikada u školi nisam učio hrvatski jezik, naučio sam ga na ulici i u roditeljskom domu. Govorio sam na dijalektu, kao što govore svi križevački Hrvati. Trebalo je mnogo toga usavršiti. Rado sam to činio i činim. Pokušavam gledajući televiziju, čitajući hrvatski tisak, razgovarajući s našim ljudima, te s Hrvatima iz Hrvatske usavršiti hrvatski književni jezik.

Hrvatske mise u Harkanju su veoma dobro posjećene?

Da, veoma su uspješne, na njih dolaze mnogobrojni vjernici. Bio je to pravi potez ovdašnje Hrvatske samouprave kada su me potražili prije dvije godine s molbom da pokrenemo hrvatske mise. Odmah sam im otvoreno rekao: ja sam za to i

veoma rado ću držati hrvatske mise, samo nemojte vi meni praviti program. Ako su mise, onda one trebaju da su posjećene i da na njima ima vjernika. Svi da ste mi na misi, ako smo Hrvati i ako kažemo da želimo nešto na hrvatskom jeziku, onda budimo tamo, u crkvi i na svetoj misi. Vi budite prvi! Hvala Bogu, svaki mjesec, već dvije godine, zadnji petak u mjesecu imamo misu na hrvatskom jeziku. Zašto baš u petak? Zato što mnogi koji su inače u harkanjskoj bolnici i toplicama idu preko tjedna redovito na mise u moju crkvu. U petak oni odlaze svojim kućama, mi ostajemo, mi Harkanjci, tako da možemo bez toga da to ikome smeta držati svetu misu na hrvatskom jeziku. Mnogi i ovako koji preko vikenda ostaju u toplicama ili bolnici dolaze na našu hrvatsku misu i oduševljeni su njome. Čujte, misa je misa. Vjernik zna zašto je došao u crkvu.

Imate i zbor koji pjeva?

Imamo već dva hrvatska zbora ovdje u Harkanju. Mješoviti pjevački zbor i Hrvatski crkveni zbor, koji je veoma uvježban, što je pokazao i naš nastup na susretu crkvenih zborova održan u Pečuhu u kertvaroškoj crkvi svete Elizabete gdje je nedavno održan koncert hrvatskih korizmenih pjesama. Bio sam oduševljen. Rekao sam članovima Zbora: ono što ste vi uradili u posljednjih nekoliko mjeseci, to je veoma velika stvar, toliko su uznapredovali.

Koliko ima Hrvata u Harkanju i na svetim misama?

Nas je tu stotinjak. Najviše nas je podrijetlom iz Podravine. Zanimljivo je kako mi Podravci, a i drugi Hrvati, čuvamo i želimo sačuvati svoje.

Kada objavim ovaj napis, veliki tjedan će već biti iza nas. Ipak bih vas zamolila da s našim čitateljima podijelite nekoliko svojih misli o najvećem blagdanu kršćanskoga svijeta, tajnu uskrsnuća, nadanja i vjere u vječni život.

Ako vidimo da na kalendaru piše korizma, veliki tjedan, Uskrs, to još ne znači ništa. Mi moramo sebe pripremiti. I napraviti svoj vlastiti plan i plan naših želja. Što je ono što želimo pokloniti i mogu pokloniti Bogu. Ako neću tražiti ništa, ako neću moliti, ako neću ići k Bogu, ako neću obradovati Boga, nešto mu dati, kako se mogu nadati da će mi on nešto dati. Mi Hrvati stalno nosimo svoju molitvu k Bogu, tako i Hrvati u Harkanju. Hvala Bogu, i ove godine za Uskrs po našem starom običaju svetit ćemo uskrsno jelo, bit ćemo zajedno s nadom u uskrsnuće i vjerom u Isusa Krista.

To je naš prelijepi hrvatski, slavenski običaj koji u sebi nosi simboliku i ljepotu naših domova i naših obitelji. U Podravini svaka kuća sveti uskršno jelo.

Recite mi, velečasni, kako je biti „hrvatski“ svećenik u Mađarskoj. Ili kako je biti Hrvat u Mađarskoj i svećenik?

Lijepo je biti Hrvat i lijepo je biti svećenik. Nas nitko ne dira, niti imamo diskriminirajući položaj unutar crkve zato što smo Hrvati. Ima nas više u ovoj regiji svećenika podrijetlom Hrvata, a od toga većina nas je upravo iz Podravine. Stjepan Kneip, Joso Egri, Franjo Pavleković, ja, Ladislav Bačmai, Stjepan Zagorac u Salanti. Imamo i mladog Barića podrijetlom iz Martinaca koji je sada na petoj godini teologije, kako čujem, bio je i u Zagrebu godinu dana. Inače on nije znao hrvatski jezik, majka mu je rano umrla, otac mu govori samo mađarski, ali je naučio. Naš biskup voli biti među nama. Zato što smo mi Hrvati, pa i svećenici veseli i dobro raspoloženi ljudi, otvoreni. Mi smo često zajedno kada se za to ukaže prilika, ili na svetim misama na hrvatskom jeziku. Svake godine, na primjer mi ovdje u Harkanju, na Tri kralja držimo koncert i svetu misu na hrvatskom jeziku. Tada pozovem naše svećenike koji se rado odazovu pozivu, i tako isto rade i oni kada imaju u svojoj župi neki velik događaj kojem bi željeli da i ja sudjelujem. Tako smo zajedno i u Pečuhu na Hrvatskom danu...

Imate i prijatelje iz Hrvatske?

Da, tako nam je i na blagdan Tri kralja bio gost Joso Kvesić, svećenik iz Moslavine. Joso Martinović iz Bilja za vrijeme Domovinskog rata na mojoj župi u Bremenu bio je među svojim izbjeglim vjernicima. Često i hodočastimo, pogotovo s našim Hrvatima volim hodočastiti. Tako smo lani bili u Đakovu. Mnogi ondje nisu bili, pa su naši hodočasnici bili oduševljeni, a ove godine planiramo hodočastiti u svetište Gospe od Aljmaša.

Držite li vjeronauk?

Već ne držim vjeronauk. Ovdje u harkanjskoj školi imam učiteljicu koja obavlja nastavu vjeronauka. Moj svećenički posao mi je dovoljan. To je jako puno. Sedamnaest naselja, česte su sahrane, pomazanja bolesnika, mise, raznorazni problemi... Treba se sretati s ljudima, razgovarati s njima, zastati, zadržati se među vjernicima i držati vezu s njima. Tako će i crkva biti bogatija i znatno više vjernika u njoj.

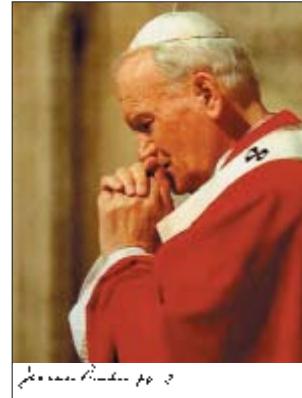
Hvala na razgovoru.

Branka Pavić Blažetin

Hrvatski svećenici na hrvatskoj misi u harkanjskoj rimokatoličkoj crkvi

Veleposlanik mira

U subotu, 2. travnja 2005. godine u teškoj bolesti preminuo je Ivan Pavao II.

Dana 16. listopada navršilo se 25 godina kako je upravu „Petrove lađe“ preuzeo u svoje čvrste ruke Poljak Karol Wojtyła, njezin kormilar: Ivan Pavao II. Četvrt stoljeća je dovoljno vremena da pogledamo unatrag i vidimo što je želio i što je učinio. Ivan Pavao II. po mnogo čemu bio je iznimna čudesna pojava: čovjek izvanredne, nesvakidašnje snage duha, radne energije i neobična životnog puta od Wadowice do Vatikanskoga grada.

Rano bez roditelja, student-pjesnik, pisac i glumac, gorljivi mladi kršćanin i skriveno bogoslov, revni svećenik, sveučilišni profesor, biskup-kardinal prelijepoga Krakova, izabran je on, papa Slaven, da povede Crkvu u treće tisućljeće njezine povijesti.

Za cijeli svijet bijaše to nevjerojatno. Zapad je pitao: otkud i kako za papu taj u svijetu tako mali poznati biskup „iz daleke zemlje“. Ako je izbor pape Ivana Pavla II. iznenadio svijet, on ga kroz 25 godina nije prestao iznenađivati, začuđivati: svojim životom, nastupima, pothvatima i zahvatima, živom i pisanom riječju – kako bi kršćanski svijet bio uistinu Kristov.

Treba Bogu, treba Kristu dati mjesta u srcu, u životu i u radu. Tek će tada čovjek biti čovjek – misao je koju Ivan Pavao II. neprestano naglašavao. Da bi Božja poruka došla do uha i srca svih ljudi dobre volje, Sveti Otac je u ovih 25 godina svojim apostolskim pohodima prokrstarilo kuglu zemaljsku. Posjetio je mnogo gradova, boravio u mnogim zemljama (i kod nas u Mađarskoj 1991. i 1996.), održao puno govora.

Nije putovao Sveti Otac da vidi svijet, da se zabavi ili odmori. Njegova su putovanja bili teški rad bez odmora. Želio je vidjeti svijetom rasutu djecu Crkve, pružiti im ruku i riječ Kristovu, poučiti ih i ohrabriti. Najbliži su mu bili oni manje sretni: siromašni, mali ljudi. Ivan Pavao II. je pokazao i dokazao pružajući ruku praštanja i ljubavi.

Svoje posljednje riječi Papa je izustio u subotu: „Radostan sam, budite i vi. Molimo zajedno u radosti. Djevici Mariji se povjeravam s radošću.“

Jelka Gregeš

Prestaje li zvoniti školsko zvono u Sumartonu?

Najhumaniji je zadatak roditelja i škole, odnosno nastavnika uložiti sve znanje, umijeće, požrtvovnost, napor i beskrajnu ljubav da bi pomogli svakom djetetu od rođenja do zrelosti, da razvije do najvišega stupnja sve svoje intelektualne, fizičke i moralne sposobnosti kako bi svako dijete bilo sretno i uspješno, i tako postalo dio ljudskoga društva. Zadatak im je otkriti najviše izraženi dar djeteta pa ga razvijati, bez podjele učenika prema sposobnostima. Djetetu treba pomoći da raste u onom za što je najdarovitije, a ostale sposobnosti razvijati koliko je moguće. U tom tijeku najveći uspjeh mogu postići odgojno-obrazovne ustanove s manjim skupinama učenika, naime, u tim slučajevima nastavnici svakom učeniku mogu posvetiti posebnu pozornost i odista svako dijete može uspjeti na pojedinom području. Ipak iz dana u dan susrećemo se s problematikom zatvaranja škola s malim brojem djece, jer goleme troškove ustanove samouprave ne mogu snositi.

To se javlja i u našim narodnosnim školama. Postupni pad nataliteta u hrvatskim naseljima smanjuje broj djece, a time i broj upisanih u školske ustanove. Na žalost, javlja se i tendencija da djecu upišu u gradske škole. Upravo zbog tih razloga došlo je do ukinuća škole i u nekim hrvatskim naseljima u Pomurju: u Petribi, u Pustari, a sada se raspravlja i o sumartonskoj osnovnoj školi.

Teška je ta problematika za svakoga: i mjesnoj samoupravi, i djelatnicima školske ustanova, i roditeljima pa i svim mještanima, pogotovo kada škola u Sumartonu ima višestoljetnu tradiciju. Prema pismenim spomenicima učitelj u Sumartonu spominje se već na početku 18. stoljeća. Zgrada u kojem se i sada odvija nastava izgrađena je 1938. g., a prije četiri godine potpuno je obnovljena. Prekrasna, zgrada s novim učionicama, informatičkim kabinetom, športskom dvoranom, predvorjem, galerijom za igru, s velikim dvorištem pravi je raj za osnovnoškolce.

Trenutno u četiri razreda ima 25 učenika: u prvom četvero, drugom sedmero, trećem osmero, četvrtom šestero, a podučava ih pet nastavnika.

Uvjeti su potpuno dani za djelovanje, no budućnost škole ipak je nesigurna.

Po načelniku Lajošu Vlašiću, već 2003. g. pri planiranju proračuna brojke su dokazale da ta ustanova mnogo stoji za selo, ali u proračunu 2005. g. ta svota dvostruko se povećala. Prijašnja svota od šest milijuna forinti što je samouprava trebala doda-

ti za djelovanje ustanove, u ovoj je godini porasla na 12 milijuna, zbog porasta broja nastavnika s četiri na pet i obvezatnim povišenjem plaće nastavnika. Financiranje škole ove godine još ne bi bio problem jer mjesna samouprava ima svoju uštedevinu, ali iduće godine već da. Taj veliki teret samouprava već ne može dalje tegliti, pa traži rješenja.

Dio vijećnika smatra da zatvaranje škole selo neće moći izbjeći zbog smanjenja broja djece, što bi u predstojećim godinama bilo između 20 i 22, ako će roditelji svoju djecu upisati u sumartonsku školu.

Vijećnici već tjednima raspravljaju o racionaliziranju troškova ustanove i proračun je prihvaćen samo uvjetno. Odlučeno je da ustanova može opstati samo onda ako će u novoj školskoj godini raditi s tri pedagoga i u tri skupine, odnosno spojiti će dva razreda.

S takvom odlukom troškovi samouprave, koje bi bilo potrebno dodati za djelovanje ustanove, smanjili bi se na osam i pol milijuna forinti. Spomenuta bi se svota smanjila i onda ako bi sumartonska škola djelovala u okviru serdahelske osnovne škole, kao područna škola, naime, tada bi porasla svota državne normative po učeniku. Sumartonska ustanova sada radi kao posebna ustanova s četiri razreda, a za učenike viših razreda koji pohađaju serdahelsku ustanovu djeluje Odgojno-obrazovna ustanova sa zajedničkom upravom Serdahela i Sumartona.

Razmišljalo se i o tome da se uvede i dvojezična nastava hrvatskoga jezika, što bi povećao normativu po učeniku, međutim, budući da u višim razredima u Serdahelu to nije provedeno od rujna 2004. g., iako je to Hrvatska državna samouprava poticala, nije provedeno ni u Sumartonu u nižim razredima. Samouprava i djelatnici škole smatraju da bi to imalo smisla samo onda ako djeca mogu nastaviti dvojezično školovanje u Serdahelu.

Izvešće načelnika Lajoša Vlašića o proračunu

Kako bi samouprava donijela povoljniju odluku, održano je javno saslušanje na kojem je načelnik izvijestio o financijskom stanju sela, o poteškoćama održavanja školske ustanove i zatražio je mišljenje žitelja o tom pitanju.

Lajoš Vlašić je obrazložio točno koliko bi samouprava mogla uštedjeti ako bi zatvorila školu, te koliko bi trebala dodati za sufinanciranje ako bi se provele racionalizacije.

I jedno i drugo rješenje ima pozitivne i negativne posljedice. Ako bi školska ustanova radila nadalje, samouprava bi vrlo malo mogla ulagati u gradnju, u obnavljanja itd., ali ako se zatvori, kod djece se popusti veza za svoje naselje jer već od svoje mlade dobi odlazi na drugo mjesto, pa se teže i vraćaju. Kulturni život naselja bio bi siromašniji jer na mnogim priredbama, blagdanima nastupaju upravo školska djeca, a kroz školu se mogao odgajati i podmladak za kulturno-umjetničko društvo.

Zatvaranjem škole povećao bi se broj učenika koji bi odlazili u Serdahel, a prema tome i onaj dodatak koji treba plaćati serdahelskoj samoupravi po postotku broja sumartonskih učenika.

Ako se sve zbroji, dodaje i oduzima s racionalizacijama, troškovi samouprave za školu mogli bi se smanjiti na četiri i pol milijuna forinti, što bi se uvođenjem dvojezične nastave smanjilo na nulu.

Roditelji, kojima su, dakako, najvažnija njihova djeca, svakako su protiv zatvaranja škole. Na javnom saslušanju su izjavili da bi htjeli zadržati školu i spremni su u tome pomoći. Čak su i stariji mještani naglasili: Kako izgleda selo bez škole! Treba smanjiti troškove na drugim mjestima (npr. potpomaganje KUD-a, nogometnoga kluba itd.) da ostane škola, koja zapravo radi za budućnost sela. Neki smatraju čemu ulaganja ako neće biti za koga, jer ako djeca već od svoje šeste godine odlaze iz sela, lakše i „odlete“. Mame su se oglasile s uzbuđenjem. One se boje za svoju djecu, već od šeste godine moraju strepiti od putovanja, ranog ustajanja, dijete u nižim razredima još potrebuje svoju domaću okolinu, obiteljsko okružje u školi i uzastopno potpomaganje u učenju.

Žolt Trojko, ravnatelj škole, misli slično. On obnaša dužnosti od jeseni tekuće školske godine. Premda je kao vijećnik znao za taj problem škole, natjecao se za načelnika misleći da će s reformama uspjeti mnogo toga učiniti za ustanovu, međutim, ruke su mu bile „vezane“ zbog zakona o javnim djelatnicima i raznih propisa. Iza toga ne vidi ništa drugo doli materijalne teškoće. Nitko od vijećnika ne želi da se škola zatvori, jednostavno manjak

proračuna u najvećoj mjeri uzrokuje škola. Ni dječji vrtić nije rentabilan, pa će se razmotriti i on. Ravnatelj bi rješenje vidio u uvođenju dvojezičnosti, no ponajprije treba razmotriti raspolaže li ustanova svim potrebnim uvjetima. On predviđa da u školi teče umjetničko podučavanje s velikim naglaskom na hrvatsku kulturu. Podučavanje sviranja je osigurano, a ubuduće bi se pokrenuo i kružok hrvatskoga plesa te dramske umjetnosti.

Djelatnici škole, kao pravi pedagozi, prihvatili bi mnogo dobrovoljnoga rada, npr. besplatno održavanje popodnevnog boravka, kao što su to radili i lani, te prihvaćaju i poteškoće spojenog razreda, ali je upitno hoće li u takvim uvjetima roditelji upisati svoju djecu.

Sumartonska samouprava je pred povijesnom odlukom, koja će neizravno utjecati i na hrvatsko školstvo u Mađarskoj, jer sumartonska škola je dragocjen kamenčić hrvatske zajednice u kojoj se odvija učenje hrvatskoga jezika i kulture, koji su danas odlučujućim čimbenici nacionalne samosvijesti.

Beta

Zabrinuti roditelji i mještani

Školski tjedan u Baji

Natjecanje iz hrvatskog jezika

U petak, 1. travnja, u Baji je svečano otvoren već tradicionalni Školski tjedan koji ove godine organizira Središnja bajska osnovna škola, a koji će u okviru 30 raznih pojedinačnih i ekipnih natjecanja okupiti čak 1100 učenika i 34 ustanove iz Baje i okolnih naselja. Već po običaju održat će se i natjecanje u poznavanju hrvatskoga jezika, koje će se i ove godine prirediti u Općemu prosvjetnom središtu na Fancagi, s početkom u petak u 14 i 30 sati, a osim iz grada, okupit će i učenike iz okolnih naselja koji hrvatski uče kao predmet.

S. B

Cvijeta Zuzorić

Pod naslovom Cvijeta Zuzorić, fatalna zagonetka hrvatske renesansne književnosti održana je, u organizaciji Hrvatske kulturne udruge Augusta Šenoae i Hrvatskoga kluba Augusta Šenoae, 30. ožujka u Klubu književna tribina koju je vodio *Stjepan Blažetin*, dok je na narečenu temu izlagala lektorica Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu *Katja Bakija*. Ova književna tribina druga je u redu književnih tribina koje su tematski određene književnošću Dubrovnika, biserima hrvatske književnosti. Nakon Marina Držića i njegova komediografskog rada, te Cvijete Zuzorić, bit će riječi i o Ivanu Gunduliću.

Govoreći o Cvijeti Zuzorić, Katja Bakija je istaknula kako je ona zasigurno najznamenitija, najtajnovitija, i najzagonetnija u bogatoj povijesti Dubrovnika. Ova žena iz 16. stoljeća svojom ljepotom i naobrazbom bila je predmet divljenja i obožavanja. Tako Slobodan Prosperov Novak pišući o Cvijeti Zuzorić, kaže: „Cvijeta Zuzorić stvarna je osoba, ali je ona i biće iz legende. Štovali su je i obožavali već za života, štovali su je nakon smrti, a štuju je i danas! Zašto je tomu tako, čini se da će ostati tajnom. Sve što o ovoj ženi znamo ispisano je rukom njezinih obožavatelja.“ Ona sama nije napisala ni retka, nije ostavila nikakva traga. Zna se sasvim pouzdano da se rodila sredinom 16. stoljeća i da je onda s roditeljima otišla u Anconu. Tamo se udala, a potom je sa suprugom diplomatom petnaestak godina živjela u Dubrovniku. Umrkla je u dubokoj starosti u Anconi. Pokopali su je tamošnjoj u crkvi sv. Franje ad Alto. Njezina nadgrobna ploča s natpisom upotrijebljena je za popločavanje stuba. Sve ostalo o Cvijeti samo su uzdasi obožavatelja i legende.

Njezin trag kroz godine, njezina ljepota koja je očaravala pjesnike i filozofe, ostao je trajan, zauvijek inspirativan u brojnim pjesničkim zbirkama njezinih suvremenika, ali i djelima suvremenih autora. Riječ je svakako o jednoj iznimnoj ženi koju upoznajemo kroza sve ono što su o njoj pisali drugi, očarani njezinom ljepotom, obrazovanjem i gospodstvom. Premda i sama

Predavačica Katja Bakija

navodno pjesnikinja, nikada ništa od onoga što je napisala nije do nas došlo. I ta činjenica pridonosila je Cvijetinoj privlačnosti kao književne teme uza stalno nazočnu dilemu postoji li uopće neki njezin opus ili je to samo još jedna od književnih predrasuda. Suvremenici su, naravno, zagonetku njezina života iščitavali na različite načine i njezinu moguću svakodnevicu dešifrirali znakovima svoga vremena. Očito je da se mit i znatiželja o Cvijeti i njezinoj sudbini plodno ostvarivala kroz reinterpretaciju hrvatske književne baštine i sigurno će s obzirom na atraktivnost doživjeti još suvremenih iščitavanja propitujući stara, ali i postavljajući nova, nama uvijek aktualna pitanja.

B. P. B.

Luko Paljetak

Gospodi Cvijeti

Lamenta nad pepelištem perivoja u Trsatu u kojem je Niko Gučetić Gozze zatravljen njenom ljepotom napisao svoj

DIALOGE SOPRA-BELEZZA, DETTO ANTHOS
Kad bi znala, moja Cvijeta, što je sada u tvom gaju
prah i pepel, dim i zator, drobnu ružicu i trator
zgazila je kruta peta, papak zli u rajskom kraju
gdi je tvoja ljepost cvala, kad bi znala, moja Cvijeta,

gori kamfor, krušno drvo i bambusi koji Panu
svirala su bili mila, crna ih je strla sila,
nikad više što je bilo, bor i čempres, mirta planu,
kad bi znala, moja vilo; o kako sve, moja vilo,

odilja se, kako nesta sve u hipu, sve u času,
Neptun zalud trozub drži, ljuti plam mu noge prži,
kad bi znala, moja vilo, kako se u ništa rasu
ona klupa na kojojzi-ah, to biše doba milo

od veselja i od sklada!-riječi one vrhu tvoje
lipote su muze Niku kazivale, tvoju sliku
zavijek svitu da bi dao, a sad vidi tamo što je,
moja Cvijeta, crna slika crne zloće, s koje mrijem:

o kako ja, moja vilo, stoga mrijem, a ne vijem
komu i zač lipost smeta; sada tužna duša tvoja
luta stazom perivoja pustog, plaćuć u kam nijem,
i njemu je srce puklo i prepuklo, vilo moja;

mnijem da iz suze tvoje, vilo moja, suze vrele,
procaptit će opet cvitje, Cvijeta moja, dubje milo,
da se slavic opet vrati, da sve buja, reste, cvati,
da se ptice razvesele, u slobodi da bi bilo

sve ko negda, vilo moja; o kako ja, moja vilo,
za tim žudim kroz dim crni bljudeć tvoje ličce bilo!

Hrvatski Vazam u Petrovom Selu

Virtuozna premijera „Razočaranja“

Teško je pisati, pohvaliti, a i kritizirati jedno djelo, krajnji plod jednoga procesa, kad čovik aktivno sudjeluje u njemu. Rič je o hrvatskoj praiizvedbi petroviskoga kazališnoga društva koj je prvi put mogla pucati domaća publika na Vazmeni pondiljak. Vrime priprave za ljetošnju kazališnu sezonu se je jako dugo vliklo, kad je izabrani kusić bio ne samo težak nego zahtijevao je i mnogo ur tekstualne i vokalne učinje, vježbe.

Naslov kusića „Razočaranja“ iz pera ugarskoga pisca Károlya Kisfaludyja jur po samom izgovoru zbudja kod zrelije petroviske generacije nostalgiju, jer ovu operetu su jur dva put predstavili na petroviski teatarski daska amateri, jednoč u 1960-imi ljeti, pak onda dar deset ljet kašnje, svaki put na ugarskom jeziku. Kako je režiserka Ana Škrapić-Timar napisala u Petroviskom glasniku, a i naglasila prilikom predstave, petroviskim kazalištarcem je „jedna nesrićna minuta donesla sriću, da si je Lajoš Škrapić na kraju augustuša otkinuo nogu i tako je bio prisiljen da mirno počiva skoro dva misece. Gor bi si ne b' mogao premisliti bolju zabavu nek da preobrne ov igrokaz na hrvatski jezik. To je za njega jako veliki i lipi zadatak bio, za što smo mu od srca zahvalni“.

Od novembra su se začele naše probe, a zbog brojnih jačak Jolanka Kočiš, peljačica jačkarnoga zbora, se je posebno bavila s kotrigr. Kompozitor Tamás Svercsics je za klavir napravio partituru Ottója Vinceja ter snimio i CD, a potom su nek naši tamburaši pod peljanjem Rajmunda Filipovića (Andraš Kovač, Dušan Timar, Zorica Moric-Timar) zgrabili za instrumente da bi nam stali na raspolaganje u odgovarajućoj obliki muzičke pratnje.

Za kulise su se skrbili kao i dosad igrači sami, uglavnom Petar Temel i Andraš Handler, a imali smo takaj i vanjsku pomoć, u osobi Tibora Toplaka, bivšega dekoratera kazališća u Jagarseku (Zalaegerszegu). Garderobu imamo i iz županijskoga muzeja, kot iz fajbegarskoga društva iz Austrije, a negdašnja rublja posnašnic iz Amerike su takaj dobrodošli za ov komad. Ovako je polako skupastala pozadina šalnoga igrokaza u tri čini, u kom ide za rang, pineze, prepovidanu ljubav i ženidbu, a za priču skočimo u vrimenu najzad do 19. stoljeća.

U igri gospodski inšpektor, upravitelj Liščar (Andraš Handler) drži i vliče konce radnje sa svojimi plani misleć da se s najdiblji čuti nek tako more manipulirati. Da bi dospio do svojega cilja, nagovara još i najbližnje oko sebe, plete mrižu, širi svakojaka brbljanja, a i jamu kopa drugim, a na kraju sam će se u njoj najti. Svoju hranjenicu Anu (Zorica Moric-Timar) kani najprlje skupasvezati sa zemaljskim gospodinom Čvrstim (Petar Temel), potom pak s grofom Elemirom (Laslo Škrapić) i ne kani upametzeti, niti pustiti Aninu cvatuću ljubav s

U glavni uloga vidimo Andraša Handlera i Petra Temela

njegovim sinom, poručnikom Eleksom (Atila Filipović). Mladim ove prepovidane čuti, zatajeni uzdihi nanosu dosta boli i tugu kroz cijeli komad, posebno pak pri tom „pomažu“ i nagli zgoditki, mala fifikantna djela. Mlada udovica Lina Kružić (Timea Horvat) dospene u kaštelj na skupno imanje za grofom Elemirom, s kim se je pak pokarala zato što ona voli veselo društvo, zabavu i uživa u stranski udvaranji. Ljubomora gnjavi grofa i dokle med njim i Linom teče teški boj, on sam sebe slipi s tim da je Ana zaljubljena u njega. S druge strane i udovica drži željezo u vrućem ognju. Ne flertira samo s poručnikom Eleksom nego sa sobom dopelja na imanje i barona Hakljića (Imre Kapitar), komu su jedino važni pinezi za lakomisleno potrošnju, za zabave i za lažne sjaje. Liščar i „strahotu“ gospicu Lucu (Ana Geošić-Neubauer) mami zaručenjem i prisegom, ali nek samo zavolj toga jer i ona je vlasnica pošteno velikoga imanja. Avantura med baronom i Lucom neće dugo durati i pravoda se završava s razočaranjem.

Za ruku gospice Vilme, Linine prijateljice (Marica Milišić-Moric) nastaje pravi dvoboj med Liščarom i Čvrstim. Kroz komediju svaki barem jednoč hrbat kaže istini, razočara se u nastali situacija, krivo razumi riči, geste, pokrete ili pak čuda već misli za sebe, a to pak zadaje dost razlogov za šalu i smih. Na petroviskoj pozornici ljetos zopet briliraju svi u svoji uloga, ali trimi su ipak zvanaredni kod izdželjanja karakterov: a to su Andraš Handler, Petar Temel i Ana Geošić-Neubauer.

Moramo još spomenuti u manji uloga gospodskoga vrtljara Tomaša, Zoltana Škrapića i Antuna, inuša Elemira, Petra Morica. Svaki najde svojega para, jedino gospica Luca ne vjeruje jur lažnim muškarcem i košaru da baronu, komu su pak bili potribni pinezi, a glavni

Strašni i odlični duet gospice Luce, Ane Geošić-Neubauer i Liščara, Andraša Handlera

fifikant takaj ne dobije puno mladju žensku od njega, ku bi si pravoda željio. Vilma (Linina pajašica) blaženstvo najde polag gospodara Čvrstoga, Lina postane ponovo zaručena sa svojim dragim, grofom Elemirom, a mladi zaljubljeni par Eleks i Ana uz plemićku pomoć još dobi-ju na hištvo blagoslov. Kraj komedije tako za neke zadrži hepiendu, a za neke oparenje, al kako glavni junak kaže publiku, „*ko ste se grohotno nasmijali nad nami, to će i naš dar biti za tolika razočaranja*”.

Petroviska je publika s velikom simpatijom primila ponovo isceniranu operetu konačno na petrovskom hrvatskom govoru u kom su i sami kazalištarci nek uživali.

Petrovski teatar seli se sa svojom predstavom 10. aprila na Undu, 23. aprila u Budimpeštu, a 30. aprila u Hrvatski Židan. U jesen namjeravaju nastaviti put isto tako s ovom komedijom još u ostali gradišćanski seli, a vjerojatno će moći onda i Petrovišćani još jednoč pogledati priču o idealiziranom plemićkom žitku 19. stoljeća.

-Tiho-

Foto: Ana Škrapić-Timar, Mikloš Kohut i Tiho

NEMA TE...

Nema Te ... U školi, koja je od danas i moja, obukla si me u plavi mantil i rekla:

„ovde sam od danas i za tebe, UČITELJICA”

Nema Te ... a več je. Već sam naučila lekciju. Čekam Te, dok ne zaspim.

Nema Te ... Jutro je, već si otišla ..., danas nema kuharice na kuhinji, a deci treba doručak.

Nema Te ... Baka i ja čekamo Te, ... nisi mogla danas stić' ...

Nema Te ...

Nema Te ... ja sam na treningu, probi, učim, ... živim ... moja će matura ... na Trgu Ruža ...

Nema Te ... meni je 18, Tebi 38.

Nema Te ... škola, kolegij, deca.

Nema Te ... uvek su u zadnji čas pripreme za Božić, Uskrs. No svima su pokloni spremni.

Nema Te ... kradom Te gledam kako se igraš s decom na dvorištu. Upravo sam Ti donela 45 ruža za rođendan.

Nema Te ... već si u novijim obavezama, i s tuđim problemima.

Nema Te ... kaže Tata ... jer si u logoru s decom, peglaš nošnje ... i šta još ...?

Nema Te ... već je i 50 ruža malo za Tvoj rođendan.

Nema Te ... a mislim dok je tako ..., sve je u redu.

Nema Te ... a trebaš na operaciju, ali još ovaj izveštaj, pa onaj telefon, ovima nošnja, onima ulaznice ..., te grupa, te ... a moraš sebe pazit.

Nema Te ... a doktor je rek'o, najviše dva sata ... no već je četvrti sat, a još si u operacionoj sali ... Čekam ... Znam, da je najgore prošlo ... Sada Ti samo odmora treba, da se oporaviš.

Nema Te ... još spavaš. Gledam Te ... Tako lepa ... Moja Majka.

Mislim, možda sada počinje naša era onoga, kada više nema: NEMA TE.

Nema Te ... tek si došla k sebi, i mada nemožeš hodat, već si u samoupravi, ...

I Bogzna gde? ... a oko Tebe, ... Tvoje kolege i prijatelji verni ... i sve što Ti se nametnulo za ove godine ... pokorne službe.

Gledam Te, s vrata sobe 315 ... Potajno se nadam, da ćemo od sada biti više zajedno ...

Ima Te ... tek ulazim u stan kad' obamireš u kupatilu, i dok dolaziš k' svesti, govoriš mi:

„Bubice umriću” ... Pomoć! Kasni... Kasni 9 dana.

Ima Te ... umireš mi na rukama. Mama ...

Doktor hitne službe ustanovi ... Tvoju SMRT.

Ležiš ... nepomična ... Tata i ja gledamo Te.

Nemi smo ... Ne verujemo.

Milujem Ti lice, čekam ... možda se probudiš.

Ima Te ... u limenom sanduku ... u spavaćici, a zima je.

Ima Te ... na patološkom odelu, gde čekam dugo, da Te vidim. ... nakon obdukcije.

... ubije Te masivna embolija.

... odveze Te crni auto u Tvoje Santovo.

... odnesu Te četvorica ... i spuštaju ... u grob.

... Tata i ja ... sami ...

Ima Te ... Tu si ... u toj ... jami.

S njenog ruba,

S praga ludila, sve bi' dala:

Da opet ... NEMA TE.

Marija Gregeš

Radovi naših učenika

Petar Kuštra: **Oče naš...**

Oče naš, koji si na nebesima,
koji svakome život pruža,
kaži, gdje si sada?

Gle, tu je tvoja zemlja,
gle, ubijanja, morala, toga nema,
kaži gdje si sada?

Puna je zemlja boraca,
mada ni nema ratova,
kaži gdje si sada?

Priroda već je ubijena,
izgubila se zadnja Biblija,
kaži gdje si sada?

Gdje si Bože moj, kamo?
Čovjek ruši zadnja svoja stožer.
I otvara Pakao.

Nema više spasa,
samo boraca i vragova,
izgubljena je sloboda,
kaži gdje si sada?

Već vidim te, u zatvoru Lucifera,
ali zašto ne izlaziš, otvorena su vrata,
zašto puštaš sve to?

Nema odgovora,
odgovoriti čovjek mora,
jer nema više Spasitelja!

Kristijan Szöllösi: **Svijet**

U doba kada je Bog svijet stvorio,
Sve je bilo tako krasno i lijepo.
Bili smo zajedno u dobru i zlu,
I nismo poznali nikakvu strahotu.

Od tada smo preživjeli tisuće godina,
Tukle su nas snažne kiše i velike oluje.
A nama su sklopljene bile oči,
I nismo vidjeli što smo uradili!

Zbog žudnje za vlast neki od gladi umiru,
A oni samo šuteći jedu i piju!
Život nam je određen novcem i koristi,
Usput stotine ljudi nestaju zbog bolesti.

Ako ti se nešto sviđa, što čekaš? Ukradi!
I kad se osoba protiviti, ne boj ga se ubiti!
To nas uči taj „razvijeni“ svijet,
To vidi malo dijete, čak i slijep!

Do ovdje je stigla ta velika planeta...
Ne poštujemo nikoga, prevarimo svakoga!
Uvijek sukob, nevolja i rat!
Isuse, gdje si sad?

Kristijan Szöllösi: **Nisam se rodio svircem**

Sjedim u kutu, oko mene mrak.
Sam sam. Nitko me ne vidi.
Stisnem gitaru uz sebe. Gitara mi svira.
Udaram u žice. Besmisleno udaram.
Odgovaraju mi beživotnim glasom.
Već mi posustaju od boli.
Kažiprst je ranjen. Curi mi krv.
Uskoro mi je već prelivena gitara.
Ja samo sviram. Neprestano sviram.
Zašto? Pitanje je dobro, ali
Odgovora nema, ni ne mora biti.
Život, gitara, krv, smrt.
Živim da umirem, umirem da živim.
Udaram žicu, a druga mi zasvira.
S podsmijehom prati mi jadne pokušaje.
Pukla je. Tišina i mir.
Stala mi je ruka, zastao je život.
Nisam se rodio svircem.

Petar Kuštra: **Nikad više...**

Nikad više neću poslati tebi pjesmu,
dat ću ti je u ruke, reć ću ti je u lice,
sve svoje osjećaje, sve što se mene tiče.

Nikad više neću svezati svoju ruku,
šutjeti i samo u mislima pričati,
nikad više neću, tebe ne voljeti.

Nikad više neću šutjeti pored tebe,
leći noću, bez sna spavati,
brod moga srca bez bola potopiti.

Ivan Kvadra: **Tko sam?**

Pitaju me tko sam:
ne znam ni ja.
Danas je potrebno glumiti neke čudne likove;
snove tražiti iz tuđih priča,
a zaboravljati tko smo doista,
doista.

Tražim odgovore u tisuću pitanja,
tražim ljubav u tisuću patnji,
gasim ljubomoru u tisuću mržnji.

I gdje sam sad?
Nigdje.
Kuda idem?
Ne znam!

Hoću li ikada biti netko?
Hoće li ikada nećije srce
puno života
kucati
za mene?

Pitam ja.
Odgovor tražim.

Kemljanski seniorski folklorišti „u Konoplju“

Na sjeveru Gradišća sve već je naporov da se sačuva i spasi ono što još imamo, što još nad nami leži. Zato, hvala Bogu, redovno se pojavljaju i odlučni, na različiti polji angažirani ljudi. U Kemlji je pred kratkim folklorna djelatnost dobila staru-novu iskru. Dosad u tom naselju su imali dva jačkarne zборе, s mladjom i zrelijom generacijom, a kad se je najzad vrnuo iz Budimpešte u selo *Štefan Glogovac*, ostvario je uvjete za umjetničko djelo u novom folklornom društvu „Kemene“.

Koncem prošloga ljeta je nas vist ulovila da su skupastali i seniorski tancoši u Kemlji, ki su još oto nedavno razveselili sa svojim hrvatski tanci i jačkama sve selo, a znamda i cijelu okolicu. Polag riči peljača ansambla „Konoplje“ *Francija Nemeta*, u grupi momentalno imaju 15 aktivnih kotrigov od različite starosti (20 – 60 ljet), a to zlamenuje da i mladji uprav tako ćutu u sebi volju za oživljavanje starih tradicij, kot i stariji. Svaku subotu redovno vježbaju, a koncem tajedna i vodja svenek dospene domom iz Beča u svoj rodni kraj.

Folklorišti „Konoplje“ su se predstavili jur na Hrvatskom balu mjesne Hrvatske manjinske samouprave ter i pred selskom javnošću prilikom kulturnoga spektakla u prošlom mjesecu. Subotu, 16. aprila, od 19 uri drugi put samostalno organiziraju sastanak bivših tancošev i s tim skupa i malo veselje.

Na program, kade će i oni sami nastupati, i goste su pozvali, jačkarni zbor „Tkanica“ dospit će iz Beča, zabavljat će nazočne i domaćini, kemljanski korus „Mali Dunaj“, a i Folklorno društvo „Kemen“. Uz jačkarnu i plesnu kavalkadu otvorit će se izložba iz starih slik, novin, dokumentov koji su sačuvali u riči i na slika negdašnju bogatu prošlost Hrvatske Kemlje.

-Tiho-

Foto: *Antal Weisz*

Tancoši pri drugom nastupu seoske svetačnosti

Pozivnica

Bizonjski kulturni dom srdačno vas poziva
9. aprila, subotu, u 17 uri na izložbu pod naslovom

HARMONIJA

Umjetničkoga društva „István Tallós Prohászka“.
Izložbu otvara Pavao Štipković, načelnik Staroga Grada.

U programu sudjeluju:

Dičja folklorna grupa „Mali Bizonjci“
Hrvatski mišani zbor „Jorgovan“
Bizonjski tamburaši
Pjesnikinja Anna Erdős, liričar Pál Horváth,
i vitezi Ugarske kulture:
dr. Marianna Legányi ter dr. Ferenc Jáki.

Umjetnici ki izlažu svoja djela:
slikari Éva Pintér, Vilmos Éder i Gizella Nagy,
grafičar-slikar András Veres,
grafičarka Annunziáta Mária Fenyves,
kiparica Ildikó Kovács-Kónya,
keramičarka Gabriella Giczzi-Zsolnai,
fotografi Andrea Németh, Emma Galgóczi
ter Balázs Talpas, drivorezbar László Irházy.

Organizatori posebno zahvaljuju bizonjskoj familiji
Matiji Hiltšera da su ponudili jerb Istvána Tallósa
Prohászke.

Hrvatska samouprava XII. okruga i Kazališno društvo
Petrovoga Sela vas pozivaju na šalni igrokaz

RAZOČARANJA

koji će se održati 23. aprila u 17.00 sati.

Misto:

Jókai Klub, Budimpešta XII. Hollós út 5.

HRVATSKA KRONIKA

13. travnja 2005. u 13.05 na I. programu
(Repriza: 15. travnja 2005. u 14.00 na II. programu)
Događaj tjedna u Hrvatskoj

TV-kalendar

Susret Hrvata u Kaniži
Hrvatska i srpska samouprava u Gari

Urednik: Ivan Gugan

LIST UREĐUJE: UREĐIVAČKI ODBOR NOVINARI: Stipan Balatinac, tel.: 79/454-614, e-mail: baltinac@croatica.hu., Bernadeta Blažetin, tel.: 93/383-034, e-mail: beta@croatica.hu., Branka Pavić-Blažetin, tel.: 72/435-416, e-mail: branka@croatica.hu., Timea Horvat, tel.: 94/315-479, e-mail: tiho@croatica.hu., LEKTOR: Živko Mandić, tel.: 1/256-0765, e-mail: zsviko@croatica.hu. ADRESA: 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.: 1/269-1974, e-mail: croatica@croatica.hu. ZA POŠTANSKE POŠILJKE: 1396 Budapest, Pf.: 495. OSNIVAČ: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kht. RAVNATELJ: Čaba Horváth. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: CITIBANK Rt. 10800014-30000006-10612032. redakcija Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi: 4160,-Ft. List pomaže Javna zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Kht., 1065 Budapest, Nagymező u. 49.

HU ISSN 1215-1270